04.09.24р. 35гр. укр. мова

Доброго дня! Тема уроку. Правопис префіксів. Правопис суфіксів

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою: moshev2020@icloud.com

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

- *Перегляньте.* Орфограми в префіксах і суфіксах https://www.youtube.com/watch?v=_zNzWT7uYD0

СПОСТЕРЕЖЕННЯ

1. Прочитайте текст реклами, знайдіть у ньому помилки й виконайте завдання.

А. Невже слово відчизняний написано неправильно, адже префікс від завжди треба писати з буквою д: відмова, відрада, відкритий?

Б. А може, частина від у цьому слові — не префікс? Поміркуйте про походження слова вітчизна (отець, вітець, вотчина, отчий).

Правопис префіксів

з-, с-		
с-	перед к, п, т, ф, х (кафе «Птах»)	скиснути, сховати, списати
з-	перед рештою приголосних	зшити, зчесати, зробити
пре-, при-, прі-		
пре-	високий ступінь ознаки (можна замінити на дуже) — у прикметниках і прислівниках	предобрий (= дуже добрий), пресильно (= дуже сильно)
	у давніх словах	преподобний, преосвященний, престол, превелебний, презирство, презирливий
при-	наближення, приєднання, неповнота, частковість і результат дії — у дієсловах	приїхати, прилягти, прив’язати, применшити, придумати
	у словах, утворених від іменника з прийменником при	прикордонник (при кордоні), Прикарпаття (при Карпатах)
прі-	у трьох словах	прірва, прізвище, прізвисько

У префіксах від-, од-, над-, між-, роз-, без-, через- кінцевий приголосний дзвінкий (не змінюється перед глухими): відсипати, одчинити, розпитати,

безпомічний, черезплічник. Префікси пере- і пред- треба писати з літерою е: перечитати, пред'явити.

Правопис суфіксів

-ечк- і -ичк-		
-ичк- -ичок-	у словах, що утворені від іменників із суфіксами -ик-, -иц(я)	вуличка (від вулиця), кошичок (від кошик)
-ечк- -єчк- -ечок-	із зменшено-пестливим значенням	вершечок, діжечка, річечка, Марієчка, копієчка
-up, -ист, -изм і -ір, -іст, -ізм		
-up, -ист, -изм	після д, т, з, с, ц, ч, ш, ж, р (Де ти з'їси цю чашу жиру?)	бригадир, бандурист, дантист, класицизм
-ір, -іст, -ізм	після решти приголосних	банкір, вампір, пломбір, піаніст, модернізм
-ив(о) і -ев(о)		
-ив(о)	для вираження збірних понять, що означають матеріал, продукт праці	вариво, добриво, мереживо, печиво
-ев(о)	поняття, що не означають матеріал або продукт праці	марево, зарево
-ин- і -ен-		
-ин-	в іменниках і прикметниках	чужина, новина, мамин, Оль- жин, орлиний
-єн-	у дієприкметниках	зроблений, здійснений

е та **и** в інших суфіксах

е	**и**
-ець, -ень, -тель, -еро, -елезн-, -еньк-,	-иц(я), -ищ(е), -ик
-есеньк-, -енн-	
хлопець, велетень, учитель, четверо, дов-	вулиця, хмарище, вулик

железний, маленький, тонесенький, прагнення	

Відомості про правопис решти суфіксів ви знайдете в інших параграфах цього підручника.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

2. Перепишіть слова, уставивши пропущені літери е, и.

Орл..ня, восьм..ро, далеч..на, вул..чка, тонес..нький, мел..во, горл..чка, зар..во, горщ..чок, пал..чка, серд..нько, топол..нька, любит..ль, баран..на, заверш..ний, міс..во, удосконал..ння, пряд..во, переможц..ць, перенесен..й, горщ..ковий, кош..ня, книж..чка.

3. Запишіть слова у дві колонки: 1) з літерою и; 2) з літерою е.

Печ..во, аграрн.ж, квоч..чка, нов..на, устел..ний, топорч..к, енергет..к, Людмил..н, егоцентр..к, йорж..к, ліж..чко, мереж..во, індич..ня, оском..на, нож..чок, шест..ро.

✳ З перших букв виписаних слів складіть ім'я та прізвище українського письменника.

4. Перепишіть слова, уставивши пропущені літери и, і.

Піан..ст, боротьб..ст, речов..зм, педант..зм, модерн..ст, терор..зм, побутов..зм, класиц..зм, гарн..р, пломб..р, вамп..р, команд..р, соціал..зм, марин..ст, експресіон..зм, карат..ст, полон..зм.

5. Виконайте тестові завдання.

1. Букву и треба писати на місці крапок у всіх словах рядка

А пр..чорнілий, пр..вітність, пр..завзятий

Б пр..блуда, пр..кидатися, пр..поганий

В пр..в 'ялий, пр..думаний, пр..темний

Г пр..бережний, пр..шитий, пр..краса

2. Букву и треба писати на місці крапок у всіх словах рядка

А пр..черствілий, пр..мерзнути, пр..зирство

Б пр..горілий, пр..добритися, пр..подобний

В пр..бічник, пр..землити, пр..хорошений

Г пр..смакувати, пр..темнілий, пр..бідний

3. Букву е треба писати на місці крапок у всіх словах рядка

А пр..мудрий, пер..тинати, пр..земкуватий

Б пр..широкий, пр..освященний, пр..крити

В пр..дтеча, пер..дбачати, пр..множений

Г пр..кумедний, пр..святий, пр..д'являти

4. Літеру е треба писати на місці крапок у всіх словах рядка

А пр..жалібний, пр..велебний, пр..мудрість

Б пер..дбачений, пр..щедрий, Пр..балтика

В пр..важкий, пр..чудовий, пр..кінцевий

Г пр..тихий, пр..поганий, пр..білений

5. Літеру з треба писати на місці крапок у всіх словах рядка

А бе..порадний, ..поживати, ро..клад

Б ро..писка, ..ведення, ..формований

В чере..плічник, ..битий, ..котитися

Г ..метений, ро..кидати, ..чавлений

6. Літеру з треба писати на місці крапок у всіх словах рядка

А ро..тулений, ..пакований, ..бережений

Б ..цідити, ..марнувати, бе..коштовний

В ..жований, ..горблений, ..хоплений

Г ро..дивитися, ..містити, ..ховок

7. Літеру с треба писати на місці крапок у всіх словах варіанта

А ..пуститися, ..прямувати, ..нахабніти В ..терпіти, ..подобатися, ..чеплення

Б ..тяжка, ..фабрикувати, ..палахнути Г ..кинути, ..сунути, ..форматувати

8. Літеру с треба писати на місці крапок у всіх словах варіанта

А ..пиляти, ..кроїти, не..проста В ..терпіти, ..ковзати, ..чавити

Б ..плутати, ..бентежити, ..пад Г ..тишити, ..палахнути, ..чесати

9. Літеру е треба писати на місці крапок у всіх словах варіанта

А горл..чко, мисл..ння, вул..чка В сем..ро, зробл..ний, нов..на

Б п’ят..ро, кош..нятко, пал..ць Г лев..ня, зар..во, горщ..чок

10. Літеру и треба писати на місці крапок у всіх словах варіанта

А печ..во, кур..во, руч..нька В пал..чка, кош..чок, горл..чка

Б нос..к, пал..ця, мавп..нятко Г вогн..ще, мереж..во, мар..во

6. Розгляньте світлини й виконайте завдання.

А. Як ви думаєте, чому одна світлина — кольорова, а інша — чорно-біла?

Б. Якому засобу для читання художніх творів ви віддаєте перевагу — електронній чи паперовій книжці?

В. Письмово обґрунтуйте свій вибір (одна-дві сторінки).

КУЛЬТУРА СЛОВА

А. Перегляньте експрес-урок «Яблучний чи яблуневий?» і перекажіть його.

https://www.youtube.com/watch?v=0L7T3ck6e5g

Б. Запам’ятайте правильний варіант слововживання.

Неправильно	Правильно
кофейник	кавник
кава зі сливками	кава з вершками
тушене м’ясо	тушковане м’ясо
жарене ципля	смажене курча
щепотка солі	дрібка солі

7. 1. Перепишіть слова, уставивши на місці крапок літери.

а) з, с: ро..чищений, бе..притульний, ..фотографуватися, ..сунути, ..котити, не..ліченний, ..простувати, ..чистити, ..хилити, ..лишити, ..цідити, ..чесати, ро..куйовдити, чере..плічник, ..чавити, ро..сипаний;

б) е, и: руч.лка, запрети..ний, пр..зирство, жаб..ня, четв..ро, пр..велебний, горл.лка, вар..во, кош..чок, мар..во, пр..плетений, пр..землений, пр..чудовий, горщ..ковий, пр..ярок, Пр..дніпров’я, пр..гірклий, доч..чка, зар..во, вогн..ще, оздобл..ний, слон..ня, пр..подобний, пр..чесаний, пр..черствий.

2. Письмово обґрунтуйте відповідь на запитання «Чи потрібно вчитися заощаджувати?» (одна сторінка). Підкресліть у тексті вивчені орфограми (правопис префіксів і суфіксів).

Домашнє завдання

- § 37. Вправи № 400, 404.
- Складіть власне висловлення на тему: «Можна все на світі вибирати, сину, вибрати не можна тільки Батьківщину».

- Підготуватись до контрольної роботи.